

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สงครามเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง อันเกี่ยวเนื่องกับมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย ทศนคติของมนุษย์ต่อสงครามมีความแตกต่างกันออกไปตามสังคม ยุคสมัย และสภาพแวดล้อม มนุษย์ในโลกยุคปัจจุบันมองว่า สงครามนอกจากจะเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งแล้ว สงครามยังเป็นปัญหาต่อตัวมนุษย์เองอีกด้วย ในโลกยุคที่มนุษย์ต้องเผชิญหน้ากันด้วยความขัดแย้ง ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาค้นการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร อุคมการ และเรื่องของผลประโยชน์อย่างในปัจจุบัน ความขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ ถ้าไม่อาจหาข้อยุติด้วยวิธีการสันติไค้แล้ว ก็มักจะลงเอยด้วยการทำสงคราม ซึ่งแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องมักคิดว่า การทำสงครามเป็นวิธีสุดท้ายที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว และสงครามที่เกิดขึ้นมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือในระดัภูมิภาคเท่านั้น แต่สงครามอาจขยายกลายเป็นสงครามโลกที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้าเกี่ยวข้องไม่มากก็น้อย แม้กัขฝ่ายประเทศที่เรียกตัวเองว่าประเทศเป็นกลาง

นอกจากนี้ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของสงครามก็คือ การมุ่งสังหารชีวิตซึ่งกันและกันด้วยอาวุธนานาชนิดเท่าที่มนุษย์สามารถคิดค้นขึ้นมาได้ ความหายนะอันเนื่องมาจากการทำสงคราม ไม่ว่าจะ เป็นการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน การบาดเจ็บและพิการ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นความหายนะของมนุษยชาติยิ่งกว่าความหายนะใด ๆ ที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้น อีกทั้งการสังหารกันด้วยรูปแบบของการทำสงครามยังเป็นการกระทำที่โหดร้ายทารุณและป่าเถื่อน ชีวิตมนุษย์ต้องล้มตายลงคราวละมากมาย ซึ่งมีไ้แค่เพียงทหารที่ทำการรบเท่านั้น แต่ยักรวมไปถึงประชาชนผู้บริสุทธิ์อีกด้วย สงครามจึงเป็นปัญหาสากลที่เกี่ยวข้องกับมนุษยชาติโดยรวม

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำสงครามดังกล่าว จึงเป็นที่ถกเถียงกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงระยะหลังมหาสงครามโลกทั้ง 2 ครั้งเป็นต้นมา ความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจในโลกและการแข่งขันกันพัฒนา สะสมอาวุธสงครามนาขานิก ทำให้หวัคเกรงกันว่า สงครามโลกครั้งที่ 3 อาจจะเกิดขึ้น และอาจเป็นสงครามครั้งสุดท้ายของมนุษยชาติก็เป็นได้ ทำให้การถกเถียงกันในเรื่องของสงครามจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การถกเถียงกันดังกล่าวมีความแตกต่างกันออกไปตามประเด็นความสนใจ ทฤษฎีและวิธีการศึกษา ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จากสาขาวิชาการแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสาขาจิตวิทยา สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย รัฐศาสตร์ การทหาร ตลอดจนการโต้แย้งกันทางปรัชญา โดยเฉพาะทางด้านสาขาวิชาจริยศาสตร์ ก็มีการโต้แย้งกันว่า สงครามเกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรมอย่างไร การตัดสินเรื่องความถูก ผิด ควร ไม่ควร ของการทำสงครามจะมีข้ออ้างสนับสนุนหรือคัดค้านอย่างไร การทำสงครามมีข้อจำกัดทางศีลธรรมอย่างไร ดังนั้น ปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับการทำสงคราม จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรแก่การศึกษาวิจัย เช่น เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยของสาขาวิชาการแขนงอื่น ๆ

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาสงครามในแง่จริยธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงข้อโต้แย้ง อันจะช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะของการทำสงคราม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริยธรรม
2. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของข้ออ้างและการตัดสินทางจริยธรรม ซึ่งคัดค้านหรือสนับสนุนการทำสงครามว่า แต่ละฝ่ายยึดหลักอะไรเป็นมูลบทพื้นฐานในการเสนอข้อสนับสนุน หรือคัดค้านการทำสงคราม
3. เพื่อให้ทราบถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างเป้าหมายและวิธีทำสงคราม

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาการทำสงครามโดยทั่วไป มิได้เจาะจงการทำสงครามเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่ง และเป็นการศึกษาในแง่ของวิชาจริยศาสตร์ ขอบเขต

ของการวิจัยเกี่ยวเนื่องอยู่กับปัญหาความถูกต้องของการทำสงคราม ว่ามีการอ้างเหตุผล
กันอย่างไร เนื้อหาของการวิจัยมีส่วนพาดพิงถึงสาขาวิชาการด้านอื่น ๆ เช่น กฎหมาย
รัฐศาสตร์ เป็นต้น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การทำสงครามมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งสามารถหาข้ออ้างและ
ข้อคัดค้านความถูกต้องได้ แต่กระนั้นก็ตาม การทำสงครามไม่น่าจะเป็นการกระทำที่ผิดและ
ศีลธรรมอย่างสิ้นเชิงตามทัศนะของฝ่ายสันตินิยม (pacifism) ที่ว่าสงครามเป็นสิ่ง
ผิดและชั่วในตัวเอง หรือยอมให้กระทำได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางศีลธรรมใด ๆ ตามทัศนะ
ของฝ่ายอนุรักษนิยม (conservatism) แต่การกระทำสงครามอาจยอมรับได้
ในทางจริยธรรม หากการทำสงครามมีเป้าหมายที่ยุติธรรม และวิธีการที่ใช้ใน
การทำสงครามเป็นไปอย่างยุติธรรม ดังนั้น ถ้าทำสงครามโดยคำนึงถึงเหตุผลทาง
ศีลธรรม ทั้งในด้านเป้าหมายและวิธีการแล้ว การทำสงครามก็น่าจะเป็นการกระทำ
ที่มีเหตุผลทางศีลธรรมได้

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาการทำสงครามจากเอกสารทั้งทางด้านสังคมศาสตร์
และปรัชญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาหลักแย้งทางจริยธรรม โดยอาศัยทฤษฎีทาง
จริยศาสตร์ทั่ว ๆ ไปมาศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางจริยธรรมของการทำสงคราม การวิจัย
ดำเนินไปตามลำดับคือ การเสนอข้ออ้างของทฤษฎีที่กล่าวถึงลักษณะของสงคราม และ
ความเกี่ยวพันกับปัญหาทางจริยศาสตร์ แสดงให้เห็นลักษณะของข้ออ้างและการคัดค้าน
ทางจริยธรรมที่ขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากมุมมองที่ต่างกัน ตลอดจนความเกี่ยวข้องกันระหว่าง
เป้าหมายและวิธีการในการทำสงคราม อันจะเป็นแนวทางในการพิจารณาว่า ควรคัดค้าน
ค่าทางจริยธรรมของการทำสงครามอย่างไร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาปัญหาหลักแย้งเรื่องความถูกต้องของการทำสงครามในแง่ของวิชา

จริยศาสตร์ แม้ว่าไม่อาจหาข้อยุติได้อย่างเด็ดขาดในทางทฤษฎีก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ แล้วเชื่อว่าอะไรประโยชน์เสียที่เกี่ยว อย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้ได้เข้าใจและทราบถึง เหตุผลที่ขัดแย้งกันของแต่ละฝ่าย ทำให้สามารถพิจารณาได้ว่าสมเหตุสมผลและมีน้ำหนัก หรือไม่ มีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไร ค้ำยทรรศนะที่กว้างขวางและค้ำยใจที่เป็น ขรรรมมากขึ้น ช่วยให้สามารถเก็บเอาส่วนดีอันอาจเป็นแนวทางในการพิจารณาคำเป็น นโยบายภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศของรัฐ ตลอดจนการตัดสินใจของ บััจเจกบุคคลในสถานการณ์ของสงครามว่า อะไรควร อะไรไม่ควร โดยคำนึงถึง ความเหมาะสม ความเป็นขรรรม และประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย